

SHAMROCK

FINNISH-IRISH SOCIETY RY2/2022

JUHLAVIN
Bloomsday
KOSKAAN!

PI:N PIENI VALLANKUMOUS // VIHREÄ SALO // LAULA WILD ROVER!

SISÄLLYS

Politiikka heiluttaa Pohjois-Irlantia	3
Columban jäljissä Ionalla	6
And it's no, nay, never, never no more!	10
Modernismi klassikko kiinnostaa yhä.	12
Tapahtumia.	15

TOIMITUS

Päätoimittaja Matti Sovijärvi

Toimitussihteeri Seppo Nousiainen

Ulkoasu Elena Räsänen, Offsetpaino L. Tuovinen Ky

ILMOITUKSET

Seppo Nousiainen (seppo.nousiainen@welho.com)

ISSN 0783-6775

Offsetpaino L. Tuovinen Ky

Kuopio 2022

www.tuovinen.eu

KANNEN KUVA

The Brazen Head -pubin sisääntulopiha. Irlannin vanhin pub on edelleen voimissaan.

Kuva: Matti Sovijärvi

Piknik kesällä

Suomi-Irlanti Seuran piknik on ollut menestys jo vuosien ajan.

Nyt pannaan perinteitä paremmiksi, kun piknik järjestetään jo kesällä, kun aurinko paistaa, kaikki on makkaroita myöten lämmintä ja vain olut on kylmää. Tule mukaan, jäsen! Tarjoilu on otsikon henkinen, musiikki mahtavaa ja tietokilpailun palkinnot upeita.

Stansvik 6.8.! Seuraa facebookia.

100 VUOTTA IRLANTIA

Siitä on osapuilleen 100 vuotta, kun Irlannin tasavalta syntyi. Irlannilla ei ole samanlaista täsmällistä itsenäisyyshetkeä kuin Suomella, sillä itsenäistymisen prosessi oli hyvin pitkä, ehkä jopa reilut 20 vuotta, jos itsenäistymisprosessin alkuketkeksi lasketaan pääsiäiskapina 1916.

Joulukuun 6. on myös vihreällä saarella hyvin tärkeä päivä. Sinä päivänä, vuonna 1921, Irlannin valtuutetut allekirjoittivat sopimuksen, jolla Irlanti sai vapaavaltion statuksen – tai oikeastaan lupauksen sellaisen aseman saavuttamisesta tasan vuotta myöhemmin. Se brittien lupaus piti, vähän toisin kuin nykyään.

Vapaavaltiona Irlanti sai itsenäisen päätösvallan omiin sisäisiin asioihinsa, joskin maa säilyi Britannian imperiumin osana aina joulukuun 29. päivään 1937 asti.

Pohjois-Irlannin asema on tuottanut monenlaista tuskaa viimeisen sadan vuoden aikana ja tuottaa edelleen. Brexitin tuomien pulmien myötä asia on taas ajankohtainen – ja jossakin vaiheessa edessä saattaa olla kansanäänestys pohjoisten osien asemasta.

Toinen satavuotisjakso täyttyi sekinkin tänä vuonna, kun James Joycen kuulun Ulyssesin ilmestymisestä kirjana on tullut kuluneeksi sata vuotta. Tässä lehdessä on referaatti FT Lauri A. Niskanen keväällä teoksesta pitämästä esitelmästä tilaisuudessaamme Oodi-kirjastossa. Tässäkin tasan sadan vuoden jakso on iloisen epämääräinen, sillä teksti oli jo ilmestynyt amerikkalaisessa The Little Review -lehdessä vuosina 1918-1920. Eikä Ulysses ilmestynyt Irlannissa, vaan Ranskassa, mutta englanniksi kuitenkin ja 1922.

MATTI SOVIJÄRVI

Päätoimittaja

A HUNDRED YEARS OF IRELAND

Ireland was born as a political entity roughly 100 hundred years ago. The Irish do not have a specific year for the start of their independence as we Finns do. The process was very long, maybe more than 20 years, if we take the Easter Rising as a starting point. The process took 16 years anyway – or perhaps 200 years. Where shall we begin the counting? One important date is the 6th of December in 1921 when the Anglo-Irish Treaty was signed. The same day a year later the treaty became effective and Ireland a Free State.

Ireland was free to make decisions its own matters, but it stayed as a member of the British Empire and had a British King until 1937, when the Free State became The Republic of Ireland.

Northern Ireland did not become a part of the Free State and not a part of the Republic. This dualism has caused a lot of problems on the island and still does so.

The Good Friday Agreement of 1998 brought a period of stability to the north of the island, but that peace was ended by the Brexit twenty years later. The Brexit has caused more problems than it solved, especially in the North. The question on the role of Northern Ireland might be opened again. A referendum of the role of Northern Ireland is a possibility, but not this year.

We have celebrated another period of hundred years this year and will continue to do so – at least until 16.6. when we have the Bloomsday. James Joyce's novel Ulysses was published as a book in 1922 and in France. In this issue of Shamrock we have a referate of Lauri A. Niskanen's paper of Ulysses, given on our society's Ulysses-meeting earlier this year. The hundred years period of Ulysses is also a bit hazy: the text of Ulysses was already published in 1918-1920 in a magazine in the USA, but as a book in the winter of 1922 – in France, In English.

MATTI SOVIJÄRVI

The Editor

Pohjois-Irlannin alueparlamentin Stormontin rakennus on harvinaisen komea, Aikanaan sen tarkoitus oli osoittaa brittien mahtia Pohjois-Irlannissa. Nyt rakennuksessa pitää valtaa suurimpana puolueena itsenäisyysmielinen Sinn Fein.

Maltillisten MURSKAVOITTO

Britannian toukokuun alun aluevaalit olivat perinteiselle oikeistolle iso tappio kaikkialla maassa. Pohjois-Irlannissa suurin voittaja oli liberaali, perinteistä kahtiajakoa vastustava **Alliance**. Konservatiivit menestyivät kaikkialla Britanniassa kehnosti ja menettivät vajaan kolmanneksen äänistään ja paikoistaan.

Matti Sovijärvi | Kuvat Wikimedia Commons

Pohjois-Irlannin puolueasetelmat ovat toisenlaiset kuin oikeastaan missään muualla. Keskeinen jakolinja on kulkenut suhtautumisessa Yhdistyneeseen Kuningaskuntaan, Iso-Britanniaan vai miksi maata kukin haluaa nimittää. Olemmeko osa kuningaskuntaa vai osa Irlannin tasavaltaa on ollut politiikan ainoa kysymys.

Ei ole enää. Näiden vaalien suuri voittaja Pohjois-Irlannissa on **Alliance**, lyhenteeltään APNI (Alliance Party of Northern Ireland), liberaalipuolue, jonka keskeinen tavoite on ikaikaisen uskontoon pohjautuvan kahtiajakon poistaminen.

Tämä tavoite ulottuu kaikkialle politiikkaan, koululaitoksesta parlamenttiin, jo-

ka sekin perustuu vielä kahtiajaon ajatukselle. Siksi allianssin väki suhtautuu varsin varauksellisesti myös väkivaltaisuu-
det lopettaneeseen Pitkän Perjantain eli **Belfastin** sopimukseen, se kun tavallaan sementoi kahtiajaon.

Jopa pääministereitä on sopimuksen mukaan kaksi, **First Minister** ja **Deputy First Minister**. Toinen oli ajateltu siis protestanttisille unionisteille ja toinen katolisille nationalisteille. Molempien virkojen valta-asema on suunnilleen sama, mutta vain toinen on First. Ja nyt se ensimmäinen paikka kuuluu ensimmäistä kertaa katoliselle **Sinn Feinille**, joka on tietysti samannimisen Irlannin tasavallan suu-

rimpiin kuuluva puolueen sisar. Muita molemmissa Irlanneissa vaikuttavia puolueita ei ole.

Suhtautuminen Euroopan Unioniin on Pohjois-Irlannin puolueille ollut vaikea. **DUP** eli Demokraattinen Unionistipuolue oli EU:n kannalla – vaikka olikin euroskeptinen – niin kauan kun Britannia oli mukana EU:ssa. Vasemmistolainen, nationalistinen Sinn Fein on aiemmin vastustanut EU:ta, mutta brexitin jälkeen suhtautunut siihen myönteisemmin. Alliance on sen sijaan iloisesti ja rehellisesti ollut kaiken aikaa Eurooppa-myönteinen, mikä saattaa vielä osoittautua hyvin, hyvin isoksi asiaksi vihreällä saarella.

Ihan vielä katolinen-protestanttinen kahtiajako ei murtunut, mutta Allianssi nousi komealla vaalivoitollaan kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi, ei ihan yhtä suureksi kuin katolisten vasemmistohenkinen Sinn Fein, joka nousi näissä vaaleissa suurimmaksi. Allianssi ei myöskään kasvanut ihan yhtä suureksi kuin protestanttinen ja konservatiivinen DUP. Melkein.

KOLME SUURTA PUOLUETTA

Kun tätä kirjoittaessani ääntenlaskenta on melkein valmis – se voi viedä pahimmillaan toista viikkoa – Sinn Fein on säilyttänyt 27 paikkaansa 90-jäsenisessä alueparlamentissa, DUP menettänyt kolme (nyt 24), mutta Allianssi voittanut peräti yhdeksän paikkaa entisen kahdeksan lisäksi. Pari paikkaa on vielä jakamatta.

Muista puolueista **SDLP** (Social Democratic and Labour Party) eli sosiaalidemokraattinen työväenpuolue menestyi kehnosti, taas. Se on perinteisesti ollut nationalistinen, siis unionistien vastustaja. Näissä vaaleissa se menetti neljä aiemmasta yhdestätoista paikastaan. Tämän voi ymmärtää johtuvan kahdesta syystä. Sinn Fein on katkonut yhteyksiään väkivaltaisiin katolisiin – jos sellaisia vielä on – mikä on tehnyt siitä äänestyskelpoisen kaikkien katolisten mielestä. Toisaalta Allianssi on tarjonnut aidon vaihtoehdon niille, jotka eivät ole erityisen kiihkeästi katolisia eivätkä protestanttisia.

Alkuperäinen unionistipuolue eli **UUP** (Ulster Unionist Party) menestyi sekun huonosti ja menetti ilmeisesti yhden kymmenestä paikastaan. Aikanaan, kun vastakohtaisuudet Pohjois-Irlannissa kärjistyivät etenkin 1970-luvun alussa UUP hajosi kahtia ja oikeistolaisimmat ja väkivaltaan myönteisimmän suhtautuneet perustivat DUP:n pastori(!) **Ian Paisleyn** johdolla. Sana demokraattinen on siis ymmärrettävä tässä oikein eli toisin kuin tavallisesti.

Liberaali, kulttuurivasemmistohenkinen Alliance pyrkii hautaamaan vanhat erimielisyydet ja tasoittamaan muutenkin alueen sisäistä eriarvoisuutta ja edistämään kaikkien ihmisten samanarvoisuutta. Yksi puolueen vaaliteemoista oli muuten villien imettäväisten eläinten metsästyksen kieltäminen koirien avul-

Sinn Feinin johtaja Michelle O'Neill on onnistunut vakiinnuttamaan puolueensa kannatuksen hyvinkin mittavaksi. Kun arkkivihollinen DUP hävisi vaaleissa, Sinn Fein nousi suurimmaksi puolueeksi ja O'Neill todennäköisesti pääministeriä vastaavaan First Ministerin asemaan.

la. Kannattaa hetki miettiä, minkälaisessa yhteiskunnassa tällainen tavoite pitää asettaa.

Pienempi unionistipuolue eli UUP on viime vuosikymmeninä menettänyt kannatustaan oikeistolaisemmalle DUP:lle. UUP oli aikanaan alueen ykköspuolue ja varsinkin menneinä vuosikymmeninä se oli osa Britannian konservatiiveja.

SINGLE TRANSFERABLE VOTE ELI STV

Pohjois-Irlannissa noudetaan samaa vaalijärjestelmää kuin Irlannin tasavallasakin. Järjestelmä on varsinkin laskentavaiheessa mutkikas, mutta toteuttaa yleensä varsin hyvin puolueiden välistä suhteellisuusperiaatetta. Lopullinen paikkojen osuus parlamentissa vastaa siis puolueen osuutta äänistä.

Pohjois-Irlanti on jakautunut 18 vaalipiiriin, josta kustakin valitaan viisi edustajaa alueparlamenttiin eli **Stormonttiin**. Vaalit ovat järjestelmästä johtuen paljolti henkilövaalit. Vaalijärjestelmä ei rohkaise asettamaan paljon ehdokkaita: täydellinen suoritus on yhtä monta ehdokasta kuin valituksi tulee, ei yhtään enempää eikä vähempää.

Viimeksi Sinn Fein jäi yhden paikan päähän suurimman puolueen asemasta, nyt voitto oli vähän selvempi, mutta sitäkin makeampi. Silti: unionisteja on uudessakin parlamentissa enemmän kuin nationalisteja, mutta vähemmän kuin katolisia ja liberaaleja yhteensä – siis niitä, jotka halusivat jatkaa osana Euroopan Unionia.

Uskonto on yhä merkittävä jakaja alueen politiikassa. Katoliset – noin yleisesti ottaen – halusivat yhdistää Irlannin,

protestantit pysyvä Britannian yhteydessä – noin yleisesti ottaen. Uskonto on vahvasti mukana ja myös vahvasti periytyvä. Väestöennusteiden mukaan katoliset ovat jo tällä vuosikymmenellä enemmistö Pohjois-Irlannissa, mikä saattaa muuttaa paljon alueen politiikassa.

Sinn Feinin hyvä menestys antaa sille ainakin teoriassa mahdollisuuden myös järjestää kansanäänestyksen liittymisestä Irlannin tasavaltaan. Taktisesti viisaasti tämä ei ollut puolueen keskeinen vaaliteema. Belfastin **Lagan**-joen siltojen alta virtaa vielä paljon vettä ennen kuin kansanäänestys järjestetään.

UUSI JAKOLINJA

Brexit-operaation jälkeen syntyi uusi, vaikka samanhenkinen jakolinja kuin vanhakin. Pohjois-Irlannin protokolla on Britannian ja EU:n väliseen erosopimukseen sisältyvä artikla, jossa osapuolet sopivat siitä, että tavaraliikenteen osalta Pohjois-Irlanti jää osaksi Euroopan Unionia ja tulliraja tulee Irlannin ja Britannian pääsaaren väliin, merelle.

Unionistipuolueille uuden rajan ilmestyminen Pohjois-Irlannin ja muun Britannian välille osana brexitiä oli todellinen painajainen. Monet kokivat, että Britannian konservatiivit möivät Pohjois-Irlannin unionistit, halvalla. Näytti siltä, että Britannian konservatiivit eivät välittäneet unionistien toiveista vähääkään saadaksesen jonkinlaiseen brexit-sopimuksen aikaan ilman, että emo-Britannian olisi tarvinnut tinkiä liikaa omista tavoitteistaan.

Pitkään aluetta hallinneelle DUP:ille protokolla oli isku suoraan vasten kasvoja. **Boris Johnsonin** johtamat konservatiivit ovat toki yrittäneet luikerrella sopimuksestaan irti. EU on tullut paljon vastaan, mutta perusasia ei ole muuttunut: EU, Irlanti ja Pohjois-Irlanti ovat yksi tullialue. Näiden vaalien jälkeen on sellainenkin mahdollisuus, että Irlanti on joskus tulevaisuudessa yksi kokonaisuus.

Se ei tapahdu nopeasti.

KONSERVATIIVIEN ALAMÄKI

Tämän vuoden aluevaalit olivat Britannian konservatiiveille katastrofi. Otetaan esimerkiksi **Skotlanti**. Kaikki muut puo-

Alliancen Naomi Long on näiden vaalien suuri voittaja. Maltillinen ja vapaamielinen puolue melkein kaksinkertaisti paikkamääränsä Stormontissa.

leet voittivat – prosenteissa viidestä (**Skotlannin kansallispuolue**) melkein viiteenkymmeneen (**Vihreät**). Riippumattomat eli puolueisiin sitoutumattomat menettivät noin 10 prosenttia paikoistaan aluevaltuustoissa. Mutta: konservatiivit hävisivät, yksin, ja menettivät melkein kolmanneksen äänistään ja paikoistaan.

Englannissa luvut olivat Boris Johnsonille yhtä ikävät. **Labour** piti vanhat asemansa, vähän paransivatkin. Konservatiivit menettivät taas sen kolmanneksen valtuutetuistaan.

Liberaalidemokraatit olivat näiden vaalien suuria voittajia Englannissa. Puolue sai melkein 200 paikkaa lisää eli 40 prosenttia edellisiin vaaleihin verrattuna. Heitä tuskin harmittaa se, että pieni vihreä puolue menestyi suhteessa vielä paremmin. Johnsonin lähitulevaisuus on

varsin ikävä, kun hän joutuu selittämään puolueessaan, miksi labourilla on Englannin aluevaltuustoissa yli kaksi kertaa enemmän valtuutettuja kuin konservatiiveilla.

Walesissa tilanne konservatiiveille on vielä vaikeampi – eikä se ollut helppo ennen vaalejakaan. Aiemmin konservatiiveilla oli enemmistö yhdessä aluevaltuustossa, nyt ei ainoassakaan. Murto-luvut kertovat totuuden. Konservatiiveilla on viidesosa labourin valtuutetuista, kolmannes riippumattomien paikoista, puolet itsenäisyyttä ajavan **Plaid Cymru** -puolueen paikoista, mutta sentään hiukan enemmän kuin liberaalidemokraateilla. Jos vaalimenestys jatkuu nykyisen kaltaisena, konservatiiveilla on ensi vaalien jälkeen Walesissa neljäsosa alueella pikkuriikkisen liberaalidemokraattien paikoista. Alamäki voi olla hurja.

*Columba saarnaamassa pikteille.
Toisin kuin Pyhää Patrickia koskevissa
kertomuksissa, Columbaa ei pidetä
erityisenä käännyttäjäpyhimyksenä.*

Pyhä Columba, **IONAN LUOSTARIN PERUSTAJA**

Kaikki tuntevat **Pyhän Patrickin**, Irlannin käännyttäjäpyhimyksen, mutta keskiajalla Irlanti tunnettiin monien muidenkin eri pyhimysten saarena, Patrick ei suinkaan ole ainoa.

Katja Ritari

Ionalla toimii edelleen – tai oikeastaan taas – aktiivinen kristillinen yhteisö, joskin olot ovat vähemmän askeettiset kuin alkuperäisen luostarin aikoihin 1400 vuotta sitten.

Patrickhan ei varsinaisesti edes ollut irlantilainen, vaan alun perin britti, joka oli nuorena ryöstetty orjaksi Irlantiin. Patrick karkasi, mutta palasi myöhemmin Irlantiin saatuaan johdatuksen kääntymään väkeä kristityiksi. Irlantilaisiakin pyhimyksiä kuitenkin on kymmenittäin. Osasta on säilynyt vain nimi jossain pyhimysten luettelossa tai pyhimyksen mukaan nimeytyssä kirkossa, mutta osasta on säilynyt laajojakin pyhimyselämäkertoja, joissa kerrotaan pyhimyksen elämästä ja teoista, etenkin ihmeistä.

Irlannissa on tyypillistä, että lähes kaikkien pyhimysten uskotaan eläneen saaren kristinuskon varhaisvaiheissa useimmiten 500- ja 600-luvuilla ja useimmat heistä ovat luostarien perustajia. Heidän pyhimyselämäkertansa on usein kuitenkin kirjoitettu vasta paljon myöhemmin, joten ne eivät useinkaan anna kovin historiallisesti luotettavaa kuvaa pyhimyksen henkilöstä. Lisäksi pyhimyselämäkerran tarkoitus on todistaa henkilön pyhydestä eikä niinkään toimia historiallisesti tarkkana biografiana.

Irlannin kolme merkittäväntä pyhimystä ovat Patrick, naispyhimys **Brigit** ja **Columba**. Tänäpäin keskitymme tähän kolmanteen eli Columbaan, joka tunnetaan iiriksi myös nimellä **Colum Cille** eli kirkon kyyhykynen. Hän on siinä mielessä poik-

keuksellinen irlantilainen pyhimys, että hänen pyhimyselämäkertansa on erittäin laaja, ja sitä voi pitää ainakin jossain määrin historiallisesti uskottavana kuvauksena Columban perustaman **lonan** luostarin elämästä, vaikka toki sekin vilisee ihmeitä. Columban uskotaan syntyneen noin 521 Irlannin pohjoisosia hallinneeseen kuninkaalliseen **Uí Néill**-sukuun.

Columba päätyi kuitenkin opiskelemaan luostariin ja nuorena aikuisena hän lähti **Leinsteriin**, **Clonardin** luostariin, opiskelemaan kuuluisan pyhimyksen **Finnianin** luokse. Aloitettuaan itsenäisen uransa Columba ryhtyi perustamaan luostareita, joista merkittävimmät Irlannissa olevat luostarit olivat **Derryssä** ja **Kellsissä**.

KIRKON JA VALTION YHTEYS

Keskiajalla oli tyypillistä, että johtavilla kirkonmiehillä oli ylhäiset sukujuuret ja siten vahvat poliittiset siteet hallitsijoihin. Varhaiskeskiajan Irlannissa myös piispat asuivat luostareissa, koska saarella ei ollut vielä minkäänlaisia urbaaneja asutuskeskittyymiä, joissa piispanistuimet olisivat voineet sijaita. Siten luostareita johtavilla apoteilla oli kirkossa piispojen ohella erityisen merkittävä asema ja luos-

tareiden kirkot saattoivat palvella myös ympäristön maallikkoväestöä.

Columban suku oli osallisena **Cúl Dreimhnen** taistelussa nykyisen **Sligon** seuduilla noin vuonna 560. Erään tarinan mukaan Columba itse oli suoraan syyllinen taistelun alkamiseen. Tarinan mukaan hän oli lainannut eräältä toiselta pyhäältä Finnianilta (ei siis hänen opettajansa Clonardin Finnian vaan **Moville Finnian**) psalterin eli siis Psalmit sisältävän kirjan kopiaintia varten. Jokainen uusi kappale kirjaahan oli tuohon aikaan kopioitava käsin.

Tarinan mukaan Columba halusi pitää kopion itsellään, mutta Finnian kiisti hänen oikeutensa tähän. Kiista vietiin **Taran** ylikuningas **Diarmat Mac Cerbaillille**, jonka kerrotaan lausuneen ”Jokainen vasikka kuuluu emälleen, joten jokainen kopio kuuluu kirjalleen”. Kirjathan kopioitiin useimmiten vasikannahasta tehdylle pergamentille, joten siinä mielessä kirjan vertaaminen vasikkaan oli sopivaa. Columban kerrotaan kuitenkin usuttaneen kuninkaallisen sukunsa kapinoimaan tätä päätöstä vastaan, minkä vuoksi päädyttiin taisteluun.

Tigernachin annaalit eli luostareissa pidettävät kirjat, joihin lyhyesti merkittiin vuoden merkittävimmät tapahtumat kertovat kuitenkin toisen version. Niiden

Ionan kirkko seisoo edelleen tukevasti paikallaan. Koko Ionan yhteisö on kuin suloinen pieni skotlantilainen kylä.

mukaan taistelu sai alkunsa siitä, että kuningas Diarmait oli tappanut erään **Curnán Aedin** pojan, joka nautti Columban suojelusta. Diarmait oli siis rikkonut Columban Kellsin luostarin pyhyttä hyökkäämällä sen alueella Curnánin kimppeen ja tämän vuoksi Columban suku oli ryhtynyt taisteluun kuningasta vastaan.

Joka tapauksessa Columban tiedetään jättäneen Irlannin pian taistelun jälkeen ja purjehtineen Skotlantiin 12 kumppanin kanssa. Kumppaneiden määrä ei tietenkään ole sattumaa, koska 12 on apostolien lukumäärä. Emme tosin voi tietää, oliko kumppaneita todellisuudessa 12 vai onko tämä vain myöhempiin kirjallisiin versioihin laitettu sopiva luku. Columballa oli vahvat yhteydet myös irlantilaisien asuttamiin Skotlannin läntisiin osiin eli niin kutsuttuun **Dál Riataan**, jonka hallitsijat kuuluivat samaan sukuun. Siten Columban oli helppo asettua sinne ja saada luostarilleen maata Ionan saarelta Sisä-Hebrideiltä.

IONA KASVOI KESKUKSEKSI

Ionan luostarista kasvoi merkittävä kirkollinen keskus, jolla oli kiinteät siteet vesiteitse niin Pohjois-Irlantiin kuin Skotlantiin. Irlanti itse asiassa näkyy Ionan saarelle. Nykyään on helppo ajatella saaren olevan hyvinkin syrjäinen, koska sinne matkustaminen julkisin välinein kesti ainakin vajaa kymmenen vuotta sitten, kun itse siellä kävin, noin viisi tuntia. Se vaati yhden junamatkan **Glasgowsta** rannikolle, kaksi lauttamatkaa – mantereelta Mullille ja Mullilta Ionalle ja siinä välissä bussimatkan Mullin aika ison, Skotlannin toiseksi suurimman saaren läpi. Jos unohtaa modernit liikennevälineet ja ajattelee keskiaikaisia vesiteitä niin Iona ei enää olekaan lainkaan niin syrjäinen kuin voisi kuvitella. Pyhimyselämäkerran mukaan sinne tuli tärkeitä vieraita tämän tästä.

Columba ja Ionan luostarin elämästä kertoo laaja ja yksityiskohtainen latinan-

kielinen pyhimyselämäkerta, jonka kirjoitti **Adomnán**, Columban sukulainen ja Ionan luostarin 9. apotti noin sata vuotta Columban kuoleman jälkeen. Columba kuoli vuonna 597 ja Adomnán puolestaan vuonna 704. Adomnán oli erittäin oppinut mies ja hän tunsu hyvin euroopalaiset pyhimyselämäkertojen kirjoittamisen perinteet. Hänen kynästään on säilynyt myös Pyhän Maan pyhistä paikoista kertova teos **De Locis Sanctis**, jota esimerkiksi varhaiskeskiajan merkittävien historioitsija **Beda** lainasi vuoden 730 paikkeilla kirjoittamassaan teoksessa Englannin kirkollisesta historiasta.

Columba ja Adomnán eivät siis suinkaan olleet muusta maailmasta eristyneitä syrjäisellä saarellaan vaan laajasti verkostoituneita ja tietoisia kristillisen Euroopan tapahtumista ja trendeistä. Kirjoittaessaan Columban pyhimyselämäkerta Adomnánilla oli käytössään myös luostarin suullinen perinne ja jo aiemmin kirjalliseen muotoon laitettuja muistoja

lonan perustajapyhimyksestä. Siten Columban pyhimyselämäkerta eroaa monista muista irlantilaisista pyhimyksistä kertovista lähteistä, joiden kosketuspinta pyhimykseen ja tämän elinaikaan on huomattavasti heikompi.

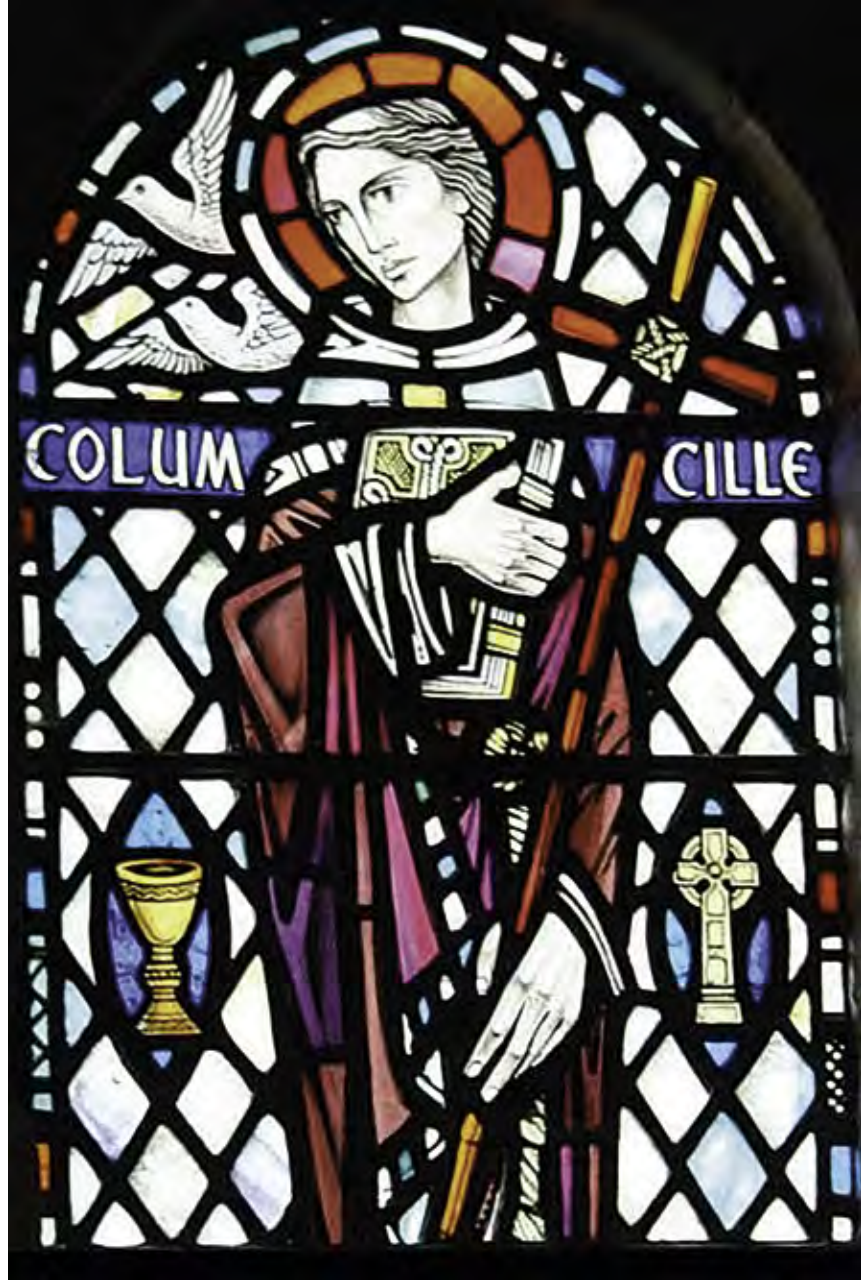
IHMEITÄ TEKEMÄÄN

Columbaa on joskus pidetty myös Skotlannin käännättäjäpyhimyksenä, joka olisi toiminut Skotlannin itäosia asuttavien piktien parissa, ja Adomnánin kirjoittama pyhimyselämäkerta kuvaakin joitakin kohtaamisia piktien kanssa Columban matkoilla Skotlannissa. Näissä tarinoissa ei kuitenkaan varsinaisesti kuvata ainaakaan minkäänlaista systemaattista lähestymistä eikä aina edes piktien kääntymistä.

Eräs kiehtovimmista tarinoista kertoo Columban kohtaamista jonkinlaisen vesihirviön kanssa, jota voinee pitää ensimmäisenä mainintana **Loch Nessin** hirviöstä. Adomnán kertoo, kuinka Columba saapui joen ylityspaikkaan Ness-joella eli Loch Nessiin johtavalla joella, piktien hallitsemalla alueella. Siellä paikalliset asukkaat olivat suremassa miestä, jonka oli uimareissulla tappanut joessa asuva hirviö. Miehen ystävät olivat rientäneet joelle veneellä ja saaneet haettua miehen ruumiin, mutta tulleet liian myöhään pelastaakseen hänet.

Piktien ihmetykseksi Columba käski erään munkeistaan uimaan joen toiselle rannalle hakemaan siellä olevan pienen veneen, jotta he pääsisivät joen yli. Munkin ollessa joen keskikohdalla veden alla väijynyt hirviö hyökkäsi hänen kimppuunsa kita ammoltaan. Kaikkien katsojien jäähmettyessä kauhusta, pyhimys kohotti kätensä, teki ristinmerkin ja sanoi: "Älä mene edemmäs. Älä koske mieheen. Mene heti takaisin." Tällöin hirviö syöksyi välittömästi pakoon ja kaikki paikalla olijat, niin kristityt kuin pakanatkin, ylistivät Columbaa ja tämän jumalaa. Tässä yhteydessä Adomnánilla olisi ollut oiva tilaisuus kertoa pakanoiden joukkokääntymyksestä kristityiksi ihmeen vaikuttamina, mutta näin hän ei tee, vaan jättää tarinan tähän.

Koska Adomnán kirjoitti pyhimyselämäkerran, tarina vilisee luonnollisesti ihmeitä, mutta jotkut niistä ovat hyvinkin

Columba eli Colum Cille lonan saaren kirkon lasimaalauksessa. lonan saaren luostariyhteisö oli aikansa merkittävimpiä. Se on taas aktiivinen kristillinen yhteisö.

arkisia, kuten kertomus siitä, kuinka Columba tietää ennalta yhden munkeista kaatavan mustepullon. Toisessa tarinassa Columba käskee munkkina menevän lonan toiselle rannalle vastaan Irlannista saapuvaa vierailijaa ja sieltä saapuukin ilmaitse haikara, jota munkit hoitavat muutaman päivän ennen kuin lintu lähtee lentämään takaisin Irlantiin.

Columba on ennen kaikkea luostari-pyhimys, joka johtaa omaa luostariyhteisöään ja jonka elämä rakentuu luostarin päivittäisen liturgian ympärille. Siksi hä-

nen pyhimyselämäkertansa antaakin kiinnostavaa tietoa päivittäisestä elämästä luostarissa ja lonan yhteyksistä ulkomaailmaan. Luostarielämä lonassa jatkui aina 800-luvun alkuun saakka, jolloin viikinkien hyökkäykset saivat luostarin väen siirtymään Columban perustamaan Kellsin luostariin Irlannissa. Nykyään lonassa toimii 1938 perustettu ekumeeninen yhteisö sydänkeskijalla noin 1100-1200-luvuilla rakennetussa kirkossa, jota on kuitenkin korjattu ja uudelleen rakennettu 1900-luvun alkupuolella.

IT'S NO NAY *never!*

The Wild Rover on yksi tunnetuimmista irlantilaisista lauluista. Missä tahansa laulua esitetään, yleisö osaa taputtaa asiaan kuuluvat neljä taputusta kertosakeen "and it's no nay never" -fraasin jälkeen.

Kalevi Toosi

Laulua on joskus sanottu Irlannin toiseksi kansallislauluksi.

Nykyään se tunnetaan lähinnä juomalauluna, mutta sen historia on hiukan toisenlainen.

Vaikka laulun alkuperä on kiistanalainen (sikäli että onko se lähtöisin Irlannista vai Englannista), se on alunperin ilmeisesti ollut jonkinlainen raittiusliikkeen (Temperance movement – jota ehkä voi luonnehtia kohtuuden ystäviksi) kannustulaulu: kertomus kaiken rahansa viinaan tuhlanneen juomarin raitistumisesta ja palaamisesta kaidalle polulle.

Laulu on niin suosittu, että monet pubeissa esiintyvät artistit ovat kyllästymiseen saakka saaneet kuulla oluenhuuruiselta kuulijakunnalta vaatimuksen: "Laula Wild Rover!". Ehkä tällainen ajoittainen kyllästyminen on osaltaan vaikuttanut siihen, että Wild Roverista on laadittu lukuisia parodiaversioita. Tässä liuta esimerkkejä:

*I've been a folk-singer for many a year
"Can you schiing the wild roverr?" (drunken voice) is all
that I hear...*

*I've been a hard drinker for many a year
And I always fall over on ten pints of beer,
So now when I drink, I sit on the floor,
And I never will risk falling over no more.*

*I've been a Hell's Angel for many's a year
And I've spent all me money on black leather gear...*

*I've owned a Land Rover for many a year
I use it to carry my whisky and beer...*

*My dog's name is Rover and he drinks real beer
And he sings songs in folk clubs with a paw in one ear...*

*Knock knock! Who's there? Ribena. Ribena who?
Ribena wild pervert for many's a year
And I spent all my money on leather and gear...*

Roverin ja alehousen landladyn käymästä keskustelusta on olemassa kaksi erilaista versiota. Toisessa landlady sanoo: "and the words that I told you were only in jest", kun taas toisessa hän sanoo: "and the words that you told me were only in jest". Jälkimmäisessä siis landlady sanoo pilaksi roverin ilmoitusta "my money was spent". Edellinen on nähtävästi yleisemmin esiintyvä, mutta molempia versioita löytyy Youtubesta.

The Wild Rover

(Trad.)

*I've been a wild rover for many's the year,
and I've spent all my money on Whiskey and beer.
But now I'm returning with gold in great store,
and I never will play the wild rover no more.*

*And it's no, nay, never!
No, nay, never, no more,
will I play the wild rover.
No, never, no more!*

*I went to an alehouse I used to frequent,
and I told the landlady my money was spent.
I asked her for credit, she answered me "Nay,
such a custom as yours I could have any day".*

And it's no,...

*I took from my pocket ten sovereigns bright,
and the landlady's eyes opened wide with delight.
She said "I have whiskeys and wines of the best,
and the words that I told you were only in jest".*

And it's no,...

*I'll go home to my parents, confess what I've done,
and I'll ask them to pardon their prodigal son.
And when they've caressed me as oft times before
then I never will play the wild rover no more.*

And it's no,...

Villi kulkuri

(Trad. / suom. sanat Kalevi Toosi)

*Vain kiertänyt maata vuosikaudet mä oon,
panin rahani viskiin ja olutkolpakkoon.
Oon takaisin tullut, taskut kultaa pullottaa,
ja nyt kulkurin valssia muut laulaa saa.*

*Ei, ei koskaan enää,
enää en milloinkaan
lähde kulkurin valssiin,
en enää koskaan.*

*Mä astuin oluttupaan, tuttu mulle paikka on,
kerroin emännälle, että nyt oon rahaton.
Kun luottoa pyysin, vastas: "Tuskinpa saat,
mulle riittää jo kaltaisesi asiakkaat."*

Ei, ei koskaan enää...

*Kultakolikon sitten mä taskustain hain,
sillä emännän silmät heti kirkaammaks sain.
"Täältä viskin ja viinin saat parhaimman ain,
mitä sinulle sanoin, oli pilaa se vain."*

Ei, ei koskaan enää...

*Pian palaan mä kotiini vanhempain luo,
kai tuhlaajapojalleen anteeks he suo.
Heidän kanssaan kun hellästi sovinnon teen,
niin en kulkurin valssia laula enää uudelleen.*

Ei, ei koskaan enää...

Finnish-Irish Society

ylpeänä esittää, kuten jo kolmenkymmenen vuoden ajan:

Bloomsday

16.6.2022

jossa James Joycen Odyssuksen taidokkaat tulkit

Frank Boyle &
Brendan Humphreys

ja tunnelman tihentäjät

Markku Laurénin kitara &
Heikki Kylkisalón

Uigellann Pipes eli
irlantilainen säkkipilli

viyvät meidät

Leopold Bloomin

polvilavaan päivään vuoden 1904
Dublinissa.

Pub Thirsty Scholar (Fabianinkatu 37)

Esitys alkaa klo 18

- kannattaa tulla ajoissa!

Vapaa pääsy

Ulyssesin ensimmäinen kustantaja oli pariisilainen kirjakauppa Shakespeare and Company. Kirjakauppa voi edelleen hyvin ja julkaisee podcastina koko Ulyssesin kevään mittaan.

SATA KERTAA *Leopold Bloom*

Suom-Irlanti Seura on juhlistanut **James Joyce Ulyssesin** satavuotista ilmestymistä – ja vielä juhlistaa. Oheinen kirjoitus on tiivistelmä filosofian tohtori **Lauri A. Niskas**n maaliskuussa seuran tilaisuudessa pitämästä esityksestä.

Tämän vuosituhanen ensimmäiset vuodet ovat Joycen kannalta kriittisiä vuosia. Ulyssesin kirjana ilmestymisen satavuotispäivä on tietysti merkkipaalu modernin kirjallisuuden alalla. Vuonna 2012 tuli myös kuluneeksi 70 vuotta kirjailijan kuolemasta, mikä merkitsi niiden tekijänoikeuden vanhenemista. Kirjailijan koko

tuotanto on nyt niin sanoaksemme vapaata riistaa.

Ilmiö on tuttu myös monien muiden modernien kirjailijoiden kohdalla eikä vain Suomessa. Vuoden 2012 Joyce-suomennoksiin kuuluvat runokokoelmat **Kamarimusiikkia** ja **Runoja pennin kappale**, kirjekokoelma **Pyhä, rivo, rakkaus**

– **kirjeitä Noralle** sekä arvoituksellinen **Giacomo Joyce**.

Joycen suomen kieleen tuominen jatkuu: **Juhani Lindholm** suomentaa parhaillaan Joycen viimeistä ja vaikeaselkoisinta teosta **Finnegan's Wakea**. Kirjaa on joskus sanottu mahdottomaksi kääntää, sitä kun ei ole varsinaisesti kirjoitettu

Filosofian tohtori Lauri A. Niskanen perehdytti paikalla olleet kymmenet seuran jäsenet Ulyssesin juhluvuoden teemoihin.

englanniksi eikä oikein millään muulla-
kaan kielellä.

TRADITION MATKASSA

Suomalaiset Ulysses-käännökset ovat keskenään hyvin erilaisia teoksia, ni-
mestä alkaen. **Pentti Saarikosken** 1964
julkaistu teos on nimeltään **Odyssus**,
Leevi Lehdon käännös vuodelta 2012
on puolestaan **Ulysses**.

Odyssus on tiiviisti prantetty kirja,
sivuja on 722. Lukuja ei ole eroteltu toi-
sistaan sivunvaihdoksilla, numeroimatto-
mien lukujen välissä on vain pienet tum-
mat viivat. Teoksessa ei ole selityksiä,
ainoastaan Suomentajan sana, joka mah-
tuu kirjan viimeiselle aukeamalle.

Leevi Lehdon teos on valtava. Suu-
rikokoisia sivuja on liitteet mukaan lu-
kien 857. Alaviitteitä on yli 5000. Ne
ovat osin Lehdon omia kommentteja,
osin viittaavat **Don Giffordin** ja **Robert
J. Seidmanin** annotaatioihin. Kirjan lo-
pussa on vielä viisi liitettä, joista muun
muassa rahayksiköitä selvittävä on var-
sin hyödyllinen, samoin laulutekstien
suomennot.

Saarikosken suomennot herätti aika-
naan malkoisesti huomiota, josta kaikki
ei ollut myönteistä.

Saarikoski käänsi Odyssuksen alle
kolmessa vuodessa, joskin komment-
taattoreista kääntäjä Juhani Jaskari (muun
muassa monien **Nobokovin** ja **Len
Deightonin** teosten sekä **Isaiah Berli-
nin Marx**-elämäkerran kääntäjä) oli sitä
mieltä, että **Tammella** (kustantaja) olisi
ollut varaa pitää Saarikoski vuotta pitem-
pään "leivässä ja viinassa" paremman
käännöksen aikaansaamiseksi.

Lehdolla meni työhönsä 11 vuotta.
Lehdon pyrkimyksenä oli alusta asti teh-
dä erilainen käännös kuin Saarikosken,
kääntää Joycen muotoa uskollisesti seu-
raten. Saarikosken vanha käännös ikään-
kuin kuultaa Ulyssesin uudelleenkään-
nöksen taustalla. Lehto onkin sanonut,
että hän teki oman käännöksensä Saari-
kosken tekstin "päälle", "käännän Ulys-
sesta Saarikoskesta Joyceen".

Näin Ulyssesin suomenkieliset kään-
nökset keskustelevat keskenään siten,
että Saarikosken viestivään, kommunika-
tiiviseen näkymättömään informaatiotar-
joukseen Lehto lisää vieraannuttavia, filo-
logisia ja uudentavia piirteitä.

KÄÄNTÄMISEN MAHDOTTOMUDESTA

Ranskalainen kääntäjä ja käännösteo-
reetikko **Antoine Berman** toi käännös-
tieteeseen termin uudelleenään-
hypoteesi. Sen mukaan ensimmäiset
käännökset ovat usein kotouttavia eli
ne tuovat käännettävän teoksen lähelle
käännöksen lukijan kieltä ja kulttuuria.
Uudelleen käännökset ovat vieraannut-
tavia eli vievät käännöksen lähemmäksi
alkuperäistä vierasta kieltä ja myös kult-
tuuria.

Käännöskriittikien kuluneimpia sanan-
parsia onkin, että ensimmäiset käännök-
set ovat sujuvia ja uudelleenään-
nökset uskollisia. Käännöskriitikot (esimerkiksi
Kaisa Koskinen ja **Outi Paloposki**) ovat
huomaattaneet, että ilmiö ei ole univer-
saali, vaan pätee pikemminkin tiettyinä
aikakautena tehtyihin käännöksiin.

Ulyssesin juhluvuosi on tuonut pal-
jon uusia Joyce-käännöksiä suomalaisil-
le lukijoille. Etenkin pienet kustantamot
ovat olleet aktiivisia, esimerkiksi **Nemo**,
Basam Books, ja nyt viimeisin
Joycen teoksista, **Finnagan's Wake**, on
siirtymässä suomeksi.

KESÄN JA SYKSYN TAPAHTUMIA

BLOOMSDAY EHKÄ SADANNEN KERRAN. 16.6.

Kuten tässä lehdessä on moneen kertaan kerrottu, Bloomsday on taas 16.6. ravintola Thirsty Scholarin pihalla. Sateen sattuessa sisällä. Kirjallisuutta, musiikkia, sivistystä ja kaiken lisäksi hyvää seuraa ja melkein yhtä hyvää juotavaa. Tule mukaan!

PIKNIK! 6.8.

Kuten tässä lehdessä on ennenkin kerrottu, kaupungin hauskin piknik ottaa ja tapahtuu Stansvikissa. Soittoa, laulua, makkaraa, hyvää seuraa ja kaikelle kasvisvaihtoehto. Tule mukaan!

ÄLDEN RAJUT FESTARIT 1.10.

Syksy merkitsee irkkumusiikkia, mikä sekin on moneen kertaan kerrottu, myös tässä lehdessä. Irlantilaisen musiikin raju kavalkadi on nähtävissä ja kuultavissa loka-kuussa ravintola Nyyrikissä. Mah-tavalle stemmalaululle ja mahtaville kitarasooloille vetää vertoja vain seura ja ukulelen mukkea tykitys. Tule mukaan!

Samhain, halloween, dia de los muertos. Kaikissa on kyse samasta: Oi, jos kuolleet eivät olisi ihan niin kuolleita.

SAMHAIN 5.11.

Kuten tässä lehdessä on ennenkin kerrottu, vietämme kelttiläistä pyhäinpäivää eli Samhainia perinteiseen tapaan ravintola Thirsty Scholarissa. Viisaita puheita, hyvää soittoa ja mahdollisimman hyytävää tunnelmaa. Tule mukaan!

PIKKUJOULU 5.12.

Kuten tässä lehdessä on niin moneen kertaan kerrottu, Suomi-Irlanti Seuran pikkujoulu on taas itsenäisyyspäivän aattona, jotta perusteellisimmatkin ehtivät toipua Presidentin vastaanotolle. Toisin kuin herra Presidentillä, paikka on meillä vielä auki. Tule mukaan!

**SEURAA SEURAN FACEBOOK-SIVUJA!
NE EIVÄT LIIKU, MUTTA INFOA TULEE LISÄÄ!**

FINNISH-IRISH SOCIETY RY

Puustellinrinne 3 A 8, 00410 Helsinki
Y 0797582-0
Nordea FI81 2001 1800 0192 29
info@finnish-irish.fi | www.finnish-irish.fi

OSASTOT/BRANCHES

Jyväskylä

Pj./Chair: Timo Hautala
Lehtorannantie 10 B 29, 40520 Jyväskylä
Puh./Tel. 040 541 8645

Kuopio

Pj./Chair: Eila Kumpulainen
Telakkakuja 3 B 10, 70100 Kuopio
Puh./Tel. 040 585 4528

Oulu

Pj./Chair: Markus Lampela
Oivantie 7, 90580 Oulu
Puh./Tel. 040 417 6414

Pori

Pj./Chair: Vesa Turvanen
Työmiehenkatu 1 as. 1, 26100 Pori
Puh./Tel. 044 572 4392

Salo

Pj./Chair: Arto Pasio
Portimonkatu 8 A12, 24100 Salo
Puh./Tel. 044 217 8689

Tampere

Pj./Chair: Sirpa Saari
Hampulankatu 23 B 7, 33730 Tampere
Puh./Tel. 045 6797 839
sirpa.saari73@luukku.com

Turku

Pj./Chair: Veli-Matti Kauppinen
velluk73@gmail.com

Ääneseutu

Pj./Chair: Pasi Peuranen
Vesakkotie 12, 44150 Äänekoski
Puh./Tel. 050 587 5371

JOHTOKUNTA / THE BOARD

Puheenjohtaja/Chairperson

Paula Uitto

Varapuheenjohtaja/Vice-chairman

Otso Nykänen

Rahastonhoitaja/Finances

Kari Liinakoski

Sihteeri/Secretary

Satu Wakkola

Jäsenet/Members

Eero Aro, Heli Gåsman,
Leo Hesanto, Katja Ritari,
Matti Sovijärvi, Tarja Väyrynen

SALO IRISH FESTIVAALI

pe 17.6. – la 18.6. 2022

Pe 17.6.

Aamustartti:
Torikadun päiväkoti, Salo
The Green Hope

Pe 17.6.

Etkot, Bar Bizarre, Salo klo 20
Frank Boyle, O'Pojat
Keikan jälkeen jamit

Pe 17.6.

Lounaskonsertti: IoT Campus,
ravintola Kiila klo 11
Isara

La 18.6.

Päivähetki
Kahvila Asema, Salo klo 13
Seonaidh

PÄÄKONSERTTI:

Kulttuuritalo Kiva la 18.6. 2022 klo 17 – 19.30
• **The Green Hope • Seonaidh • Isara •**

Lipunmyynti ja varaukset: irkkufestari.salo@gmail.com

Liput 15 e, ryhmille ennakkoon ä 12 e. Lisätietoa: www.facebook.com/saloirishfest/

Jamijatkot,
ravintola Musine klo 20.30
Redhill Rats

Iloa Saloon - Craic!

**Tapahtumaa tukee Salon kaupungin
yleiset kulttuuripalvelut.**

OP Lounaismaa

 Säästöpankki

 Ambasäid na hÉireann
Embassy of Ireland

SALO IoT CAMPUS

KOTI
PIZZA

 TIMANTTISET
Kello ja Kulta Jokinen

Lounea

Bar
Bizarre

POP Pankki
Kosken Osuuspankki

SALON SEUDUN SANOMAT
Parasta paikallista